

ABONNEMENT

Pays étrangers

Pour un an : 2 Dolars

Edition spéciale : 3 Dolars

ADRESSE

«İdjtihad» Constantinople

Téléph : St. 865

xxvième ANNÉE

15 Juin 1931

İCTİHAD

Türkçe ve Fransızca
İLMİ, EDEBİ, İKTİSADİ

No : 323

ABONNEMAN

Seneliği (24 Nusha) Türkiye
için: 2 1,2, Âla kâğıdı
5 liradır

ADRES

Cıgaloğlunda İctihad Evi

Tarihi Te'sisi :

1904 — Genève

Yirmi altıncı sene

15 Haziran 1931

arkadaşlarına, adamlarına i'timad etmelidir ve adamlarının, arkadaşlarının her zaman eyi taraflarını görmelidir. san'atına inanmalı, kudretinden şübhe etmemelidir. Herkes her bu-

randan muzaffer çıkacağına, atının parlak ve istikbalin maziye nisbetle daha aydınlık ve daha büyük olacağına iman etmelidir. Ederse muvaffak olur.

Dünyanın başlıca Devletlerinin vaz'ıyyeti hazıraları

III

ALMANYANIN VAZ'İYYETİ

Almanya harbdan sonra pek çetin bir devr geçirdi. Bir çok vatandaşları mahv etmiş olan bir malî iflâsa katlanmaya mecbur oldu. Sana-yi' şeflerinin ve politika adamlarının teşkil kabiliyyeti sayesinde sür'atle belini doğrulttu ve iktisad nokta'î nazarından Avrupanın birinci Devleti olacak görünüyor.

Alman bahriyyesi, ordu ve tayyaresi hayret edilmeye şayan bir surette inkişaf etdi ve ticarî nokta'î nazardan Almanya, cihan piyasalarında eski rakibi İngiltereyi geride bırakmışdır.

Bir iktisadî fa'ikiyyet mefkûresi Almanyaya büyük bir sina'î ittisa' verdi. Darussana'aları, bütün kavmlere vaktile Muttehide'î Amerika-dan satın aldıkları zira'î ve demir yollar lavazimini vermektedir. Mektebde ve kışlada kazanılmış « discipline » haslatları sayesinde Alman işcinin « rendement » i Fransız işcininkinden bir sülüs fazladır. Bu keyfiyyetin neticesidir ki Almanyada maliyyet fi'atları diğer memleketlerin maliyyet fi'atlarından aşâğıdır; bu ise i'tiraz götürmez bir ticarî fa'ikiyyet teşkil eder.

Belini doğrultmasile, bu a'lâ vaz'ıyyet Almanyaya yeni bir şevket ve 'azemet te'min ederdi. Fakat muhtelif fırkalara mensub mufritlerin te'siri altında intikam almak ve mu'ahedenamelerin tekrar gözden geçirilmesi, ta'dil, tashih edilmesi fikirlerine kapılmakdadır ve garb medeniyetlerine, hiç şübhe yok nihayet verecek yeni bir harb ile Avrupayı tehdit etmektedir. Asıl mes'eale, kendisine kabul etdirilmiş ağır cızıyeden kurtulmak isteyen Almanya ile, büyümek arzu eden İtalyanın ve

dinini [ya'ni bolşevikliği] neşr etmek ümidine bulunan Rusya'nın yeni bir harbe girişmek için birleşüb birleşmeyeceklerini bilmektir.

Avrupanın huzur ve musalemeti için mes'ud bir keyfiyyetdir ki Almanya henüz teslihatını tecdid edememiştir ve Rusya, hududları haricinde musellah bir mücadeleye girişmek kabiliyyetinde değildir.

Almanya, İtalya, Rusya arasında nazariyen mümkün olan ittifak bu gün kolayca hayyizi fi'le çıkacak kabiliyyetde değildir. Şübhesiz bir kaç sene sonra bu ittifak olacaktır; fakat o zaman, muhtemeldir ki Almanlar, askerî mubarezelerde, galib mağlub her iki taraf tamamen mahv oldukları halde iktisadî mubarezelerin, galibleri zengin edebileceğini anlamış bulunacaklardır.

LEHİSTANIN VAZ'İYYETİ

Lehistan bu gün Avrupa hayatının karanlık bir cihetini teşkil ediyor. Bu büyük memleket, rakib fırkalara munkasim memleketlerin ne olduklarını en eyi gösteren memleketlerden biridir. Vaktile komsuları tarafından paylaşılmış ve dünya tarihi siyasisinden silinmiş iken Harb ile hayata i'ade olundu, fakat elde ettiği maddi vahdet kendisine ma'nevî birlik vermedi. Ancak bir Dictateur idaresile bir hayat, her gün Almanya ve Rusya tarafından tehdid olunan bir hayat idame etmektedir. Bir ecnebi gazetesi Lehistanın hayatının muhat olduğu tehlikeleri atideki satırlarla da gösteriyordu :

« Şarkî Prussia, Lehistanda bir girinti [Enclave] oldu. 100 de 97 si Alman olan Dantzig

şehri, Lehistana mura'aten, Reich dan [ya'ni Almanya imparatorluğundan] kesilub alındı . Alman şark hududları sekenesi hinterlandlarını ga'ib etdiler ve iktisadî inkiraz halinde bulunuyorlar ... Şimdilik, Alamanyada hüküm süren Lehe 'aleyhdar haleti zihniyye pek mü'ellimdir. Bunu saklamamalıdır : Alman - Leh münasebatı Avrupa politikasının en muzlim noktasıdır. » [*]

Bolşevik ordularının isti'lâlarına karşı , Romania ile beraber bir sed teşkil etmeye da'vet edilseydi Lehistanın siyasi rolu 'azim ola bilirdi.

Dr G. LE BON

ŞİİR

Aglayan kayalar ...

Bir sıra kayalardı bunlar sahil boyunda,
Marmaranın bu ıssız, bu yemyeşil koyunda
Taş olmuş insanlardı sanki hepsi günahdan .

Kimi maymun suratlı, kimi kanbur, kesik baş ,
Kimisi ebülhevil, kimi cüce, ezik baş
Bir tokat yemişlerdi bunlar mutlak Allahdan.

[*] Le Mois mecmu'ası 10 mayıs 1931 de intişar eden sayısının 54 üncü sahifesinde Le Couloir de Dantzig sernamesile şu satırları yazıyor :

Alman istihkak da'vasının ruhu ne bir 'irki mes'eledir, ne transit mes'elesidir , ne bir ticarî mes'eledir, ne muhacir kabul ve ya sevki mes'elesidir. Hayır, Hakikat daha ziyade sadedir fakat daha ziyade vahimdir . Hakikat şudur ki « Koridor » alman haritası üzerinde bir leke teşkil ediyor ; millî eraziye ikiye bölüyor, köyünün mektebinde beş yaşında bir çocuk bunu anlaya bilir.

Nihayeti emirde her mes'ele bir Ru'yet mes'elsi [question visuelle] dir . Bir harita üzerinde reng mes'elesi. Haysiyyet mes'elesinin, kelimenin tazammun ettiği bütün tehlikelerile, haysiyyet mes'elesinin işte bir enmuzeci.

Bu satırlar Ustadin nazarını te'yid ve büyük Harbi mute'akib yapılan yeni Avrupa haritasının ne kadar sakat ve basiretsiz bir iş olduğunu bir daha tasdik ediyor.

AB. DJ.

Dag çökmüş 'azametle kayaların sırtına ,
Dalgalar tokatlamış, kırbaçlamış fırtına,
Bin bir yara almışlar hülâsa Tabi'atdan.

Tabi'at kanunları dinlemez insan, kaya
Bunları günahları yuvarlamış gayyaya
Bizim henüz geçmekte olduğumuz sıratdan .

Allah bir sahne kurmuş ucu yok, bucağı yok
İnsanlar o canbazki duru yok durağı yok,
Perende atıyorlar bir mangırın yolunda.

En parlak hünelerleri kurban kesib kan içmek,
En yüksek emelleri sahnede başa geçmek ,
Kuvvet hakkın sağında .. iman küfrün solunda.

Oynatıyor eşyayı seyr ediyor zevk için
Perdenin arkasına gizlenmiş Allah niçin ?
Bir lahza göstermiyor Bizlere kendisini ?

Bin bir kitab okudum, girdim bin bir ma'bede ,
İnsanı köprü yaptım ezellerden ebede ,
Bulmadım bir noktada dehrin efendisini !

Nihayet öğrendim ki aglayan kayalardan ,
Çaglayan şelâleden, inilleyen dağlardan ,
Kâ'inat başdan başa Rabbin efendisiymiş !

Sahnanyi kuran da o , ipde oynayan da o ..
Dalgalarada çırpınan, gözlerde yanan da o ,
Eşyanın arkasında gizlenen kendisiymiş !

Aglayan kayaların mezmurudur bu şi'irim ,
Biri çırpınan ruhum .. biri inleyen kalbim ,
Ben denize; dağlara aşınayım ezelden !

Ne vârsa marmaranın bu dilber sahilinde ,
Hep birer hatıradır .. dizlerinin dibinde ,
Allah ! diye secdeye kapandığım güzelden .

Dr. KAYA